

Rechtbank van Eerste Aanleg te Turnhout, vonnis van 25 februari 2003¹

Arbitrage – de aangeduide arbiter is een expert – bevoegdheden en taken van de arbiter

Arbitrage – l'arbitre désigné est un expert – pouvoirs et devoirs de l'arbitre

Zaak A.R. 02/447/A

(...)

Gezien de inleidende dagvaarding de dato 13 maart 2002 betekend door het ambt van gerechtsdeurwaarder V. met standplaats te Antwerpen.

Gehoord ter openbare zitting van 28 januari 2003 partijen in hun middelen en besluiten bij monde van hun respectievelijke raadslieden.

De vordering strekt tot vernietiging van de scheidsrechtelijke uitspraak de dato 14 december 2001 en de dato 18 februari 2002.

De vordering werd regelmatig ingesteld en is ontvankelijk.

Partijen legden een verzoekschrift tot vrijwillige verschijning neer bij de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Turnhout ten einde een arbiter aan te stellen.

Volgens de versie van de beide partijen werd de Voorzitter verzocht als arbiter iemand aan te stellen die expert was in het specifieke vak van de bouwkunde, dit ten einde te vermijden dat de scheidsrechter zelf een beroep zou moeten doen op een expert.

Bij beschikking de dato 12 juli 2001 werd de Heer V. als arbiter aangesteld.

De eerste vergadering met de arbiter vond plaats op 26 September 2001. Hij zou, na het horen van de partijen, eerst een "verslag" opmaken opdat daarover tussen partijen zou kunnen worden onderhandeld.

Bij schrijven de dato 10 oktober 2001 stuurt de arbiter een verslag met als titel "DESKUNDIG VERSLAG ARBITRAGE".

Er wordt in het begeleidend schrijven uitdrukkelijk gesteld: "Het ontwerpverslag in deze arbitrage kan ik U overmaken".

Er wordt een termijn om te reageren verleend tot 25 oktober 2001 die op verzoek van de beide partijen werd verlengd tot 12 november 2001.

Er zouden problemen zijn geweest in verband met de taal (Frans) waarna de arbiter antwoordde dat hij deze taal voldoende kende.

Hij voegde eraan toe dat hij er geen bezwaar tegen had een vertaling van de teksten (de rechtspleging moest uiteraard in het Nederlands worden gevoerd) in het Frans aan eiser te bezorgen, op kosten van eiser. Blijkbaar is deze hierop niet ingegaan.

¹ Zie de noot van Maud PIERS in dit nummer, blz. 58.

Op 19 november 2001, dus na het verstrijken van voornoemde termijn (die verliep op 12 november 2001) werden door eiser opmerkingen geformuleerd.

Bij schrijven de dato 14 december 01 verzendt de scheidsrechter dan zijn uitspraak die bestaat uit:

- a. de arbitrale beslissing zelf;
- b. de honorariumstaat;
- c. het "aanvullend verslag van 10/12/01 - arbitrage"

Op 21 december 2001 worden de partijen in kennis gesteld van de neerlegging van de arbitrale uitspraak ter Rechtbank.

Eiser schreef op 10 januari 2002 dat hij een verbetering van de beslissing zou vragen.

Op 12 februari 2002, meer dan een maand nadat eiser het verzoekschrift had overgemaakt aan de scheidsrechter, schreef de raadsman van eiser dat opnieuw aanvullende opmerkingen in aantocht zijn. Verweerder reageerde op 14 februari 2002 tegen deze gang van zaken: het zou niet de bedoeling mogen zijn de ganse zaak terug te behandelen.

Op 14 februari 2002 deelde de arbiter mee dat nog steeds briefwisseling aan hem werd verstuurd en dat zijn beslissing op 18 februari 2002 zou worden neergelegd. Op verzoek van eiser verlengt hij de termijn om te reageren tot 20 februari 2002. Verweester protesteert hiertegen door te verwijzen naar artikel 1702 bis, 2 van het Gerechtelijk Wetboek dat bepaalt dat de arbiter, indien hij ingaat op een verzoek tot uitlegging of verbetering van zijn uitspraak, hij binnen de 30 dagen uitspraak doet. De scheidsrechter gaat hierop in (alhoewel hij de mogelijkheid had de termijn te verlengen) en legt zijn beslissing neer op 18 februari 2002.

Op dezelfde dag maakte eiser nog opmerkingen over (die in het vooruitzicht waren gesteld). Bij schrijven de dato 5 maart 2002 laat de arbiter dan weten dat de opmerkingen, inbegrepen de opmerkingen van eiser de dato 18 februari 2002 niet van aard zijn om zijn beslissing te wijzigen.

Nietigheid van de dagvaarding:

Verweester houdt voor dat de dagvaarding nietig is omdat eiser niet woont op het aangegeven adres. Het blijkt dat eiser nog steeds zijn domicilie heeft en ingeschreven staat op het adres, vermeld in de dagvaarding. De dagvaarding is dus niet nietig.

De schade die verweester beweert te lijden, betreft trouwens enkel de uitvoering, niet de huidige procedure.

Ten gronde:

De gronden waarop eiser zich steunt om de nietigverklaring te bekomen van de scheidsrechterlijke uitspraken zijn:

1. Machtsoverschrijding:

De arbiter zou zijn bevoegdheid te buiten zijn gegaan en zijn opgetreden als deskundige daar waar hij als arbiter werd aangesteld. Er wordt verwezen naar de "verslagen" waarop staat vermeld: verslag. Eiser verliest uit het oog dat steeds eraan wordt toegevoegd: ARBITRAGE. Ook in het begeleidend schrijven wordt verwezen naar de arbitrage. Eiser verliest ook uit het oog dat aan de Voorzitter werd gevraagd dat een expert in de bouwkunde werd aangesteld.

De aangeduide scheidsrechter heeft dus de hoedanigheid van expert. Het ligt voor de hand dat hij uit zijn eigen bekwaamheden put om eerst te pogen tot een oplossing te komen, nadien om zijn uitspraak te doen.

Uiteindelijk hebben partijen zelf daarom verzocht teneinde te vermijden dat de arbiter een beroep zou moeten doen op derden.

Er werden tal van technische opmerkingen geformuleerd, waarop de arbiter, in zijn kwaliteit terzake, zelf kon antwoorden.

Het is juist om die reden dat hij werd aangesteld en niet bijvoorbeeld een jurist.

Zelfs wanneer de arbiter zich dan soms zou verschrijven en vermelden: verslag, zonder verwijzing naar de arbitrage, betreft dit een materiële vergissing. Zij is van geen enkele invloed op de uitspraak zelf van de scheidsrechter. Terzake dient trouwens te worden vastgesteld dat eiser zelf ook spreekt van verslagen en dergelijke en dus ook dezelfde materiele vergissingen begaat die hij thans aan de scheidsrechter verwijt.

Het eerste "verslag" werd aan de partijen verstuurd ten einde mogelijk tot een regeling te komen. Dit kadert volledig in de opdracht van de arbiter die eerst een oplossing tussen partijen kan nastreven.

De arbiter heeft zich dus zeker geen functie toegeëigend en van enige machts- of bevoegdheidsoverschrijding is geen sprake.

Hij is deskundige en heeft van deze deskundigheid gebruik gemaakt – wat uitdrukkelijk de bedoeling van partijen was – om tot zijn uitspraak te komen. Terzake dient trouwens te worden verwezen naar het feit dat de arbiter tussenvonnissen kan vellen: artikel 1699 van het Gerechtelijk Wetboek voorziet uitdrukkelijk dat het scheidsgerecht eindbeslissingen of beslissingen alvorens recht te doen in een of meerdere uitspraken geeft. Wanneer in casu dus de arbiter een zgn. verslag verstuurt, kan dit worden beschouwd als een tussenvonnis tot heropening der debatten waarbij partijen wordt toegelaten standpunt in te nemen betreffende bepaalde punten.

In casu gaat het dan om het standpunt betreffende het zgn. verslag. Partijen werd een termijn verleend om opmerkingen te verlenen. De werkwijze van de scheidsrechter is dus volkomen correct verlopen.

2. Gebrek aan motivering

Het gebrek aan motivering wordt afgeleid uit het feit dat de arbiter in zijn eindvonnis, dat volgens eiser zeer kort is, verwijst naar de voorgaanden. Zoals reeds vermeld, kan een scheidsrechter een tussenvonnis vellen. Dit vonnis maakt dan deel uit van de procedure.

Het is geenszins nodig om in een eindvonnis alle overwegingen van het tussenvonnis terug over te nemen.

Dit zou trouwens de leesbaarheid en verstaanbaarheid van het eindvonnis niet ten goede komen.

Er mag trouwens niet uit het oog verloren worden dat in het kader van een arbitrage, de mondelinge uiteenzettingen van groot belang zijn.

Er wordt meer aandacht besteed aan het streven naar een oplossing tussen partijen dan bij een gewone rechterlijke procedure.

In de zgn. voorverslagen van de arbiter, waarnaar in de uitspraak wordt verwezen, worden de standpunten van de partijen uitvoerig uiteengezet en punt voor punt beantwoord.

Deze zgn. voorverslagen maken deel uit van de arbitrale procedure zodat in de einduitspraak hiernaar kan worden verwezen.

Dat daardoor ook het argument van eiser vervalft dat de arbiter niet zou hebben aangeduid hoe hij tot zijn eindbeslissing is gekomen.

Wanneer men de beslissing in zijn geheel leest, dus inbegrepen "de verslagen" waarnaar in de uitspraak wordt verwezen, is de motivering zoals die door de arbiter werd gevolgd, wel degelijk aangegeven.

Ook hier kan worden verwezen naar de gewone rechterlijke procedure. Wanneer in een tussenvonnis een deskundige wordt aangesteld en deze zijn verslag heeft neergelegd, dient de Rechter in zijn eindvonnis:

- niet zijn overwegingen van het tussenvonnis over te nemen;
- niet het ganse deskundige verslag over te nemen.

3. Rechten van verdediging:

De rechten van eiser zouden zijn geschonden doordat geen rekening werd gehouden met zijn opmerkingen de data 18 februari 2002 omdat de arbiter op die datum zijn uitspraak reeds had neergelegd. Het Gerechtelijk Wetboek voorziet dat de arbiter binnen de 30 dagen uitspraak doet over een verzoek tot verbetering van de uitspraak. Hij kan deze termijn verlengen.

In casu heeft hij zich aan de oorspronkelijke termijn gehouden, waartoe hij volkomen gerechtigd was. Het betreft hier een eigen bevoegdheid van de arbiter.

Trouwens dient te worden opgemerkt dat tijdens de procedure de arbiter heeft rekening gehouden met opmerkingen van eiser die duidelijk buiten de termijn werden neergelegd (cfr. supra: chronologie der feiten).

Tenslotte toont eiser niet aan dat de beweerde schending van de rechten van de verdediging door de uitspraak neer te leggen voor laattijdig geformuleerde opmerkingen van aard zijn om de uitspraak te wijzigen, met andere woorden of er een causaal verband bestaat tussen de beweerde schending van de rechten van verdediging en de uitspraak.

Bij lezing van de opmerkingen de dato 18 februari 2002 van eiser blijkt dat steeds weer reeds vroeger aangehaalde argumenten naar voor worden gebracht. Hiervan werd door de arbiter dus reeds lang kennis genomen en hij heeft hiermee kunnen rekening houden om tot zijn uitspraak te komen.

De deskundige schrijft trouwens zelf dat: "*de briefwisseling die mij in deze nog is toegekomen, blijkt niet van aard om de scheidsrechterlijke beslissing te wijzigen.*"

Ook dit argument van eiser dient te worden verworpen.

4. Tegenstrijdige motivering

De tegenstrijdigheid zou erin bestaan dat enerzijds de arbiter stelt dat geen saldo aan verweerster meer verschuldigd is terwijl uiteindelijk eiser toch nog een bedrag aan verweerster dient te betalen.

Het betreft hier vanwege eiser duidelijk een spelen met woorden.

Dat geen saldo meer verschuldigd is, betreft enkel en alleen dat uit hoofde van de bouwwerken eiser niets meer dient te betalen.

Dat eiser uiteindelijk toch nog tot betaling van een bedrag is gehouden, vloeit voort uit het feit dat een waarborg werd gesteld. Van deze waarborg worden herstellingskosten en minwaarde afgetrokken zodat van de waarborg nog een saldo ten voordele van verweerster overblijft. De arbiter heeft mogelijk een ongelukkige formulering gekozen.

De waarborg is reeds gesteld zodat inderdaad in feite eiser niets dient te betalen. Anderzijds dient de waarborg te worden vrijgegeven.

Waar deze waarborg dient gesplitst te worden, enerzijds ter dekking van door verweerster te dragen kosten, anderzijds een deel dat terug aan verweerster toekomt, is het juist dat de waarborg niet volledig aan eiser toekomt maar dat een deel aan verweerster dient te worden gestort. Uit de lezing van de uitspraak in zijn geheel blijkt zeer duidelijk de bedoeling van de arbiter die ten gronde correct is. Op geen enkele manier kan de motivering van de beslissing van de arbiter als tegenstrijdig worden beschouwd.

Een tweede tegenstrijdigheid wordt afgeleid uit de passus waarin wordt gesteld: "*...de oorzaak van de problemen gaat terug niet alleen naar de hoogte van de dorpels maar eveneens naar de hoogte van de welfsels in het bestaande gebouw. Wanneer de aannemer van bij de aanvang een controle-opening had gemaakt in de muur, waar de doorgang zou gerealiseerd worden, dan ware ook het probleem eerder onderkend, eerder ontdekt.*"

Kan de bouwheer niet begrijpen dat de hoogte van de welfsels in het oude deel voor de aannemer ook een verrassing is geweest."

De scheidsrechter verwijst hier zeer duidelijk naar de aansprakelijkheid van degene die instaat voor het concept en de coördinatie van de werken. Hij stelt immers dat het voor de aannemer "ook" een verrassing is geweest. De arbiter houdt terecht rekening met het feit dat het gaat om het verbouwen van een bestaande woning wat steeds specifieke problemen meebrengt die niet op de aannemer kunnen worden afgewenteld.

Een tegenstrijdigheid kan hierin niet gevonden worden.

Het komt de Rechtbank voor dat B. via elementen die de grond van de zaak raken, de vernietiging wil uitlokken van de beslissing van de scheidsrechter.

Er is dus geen enkele grondslag aanwezig om de arbitrale uitspraak te vernietigen. Zij werd grondig en uitgebreid gemotiveerd.

Er werd met alle opmerkingen rekening gehouden, ook met die welke laattijdig werden geformuleerd. In de einduitspraak worden niet de voorgaanden hernomen, wat de leesbaarheid en begrijpbaarheid van de uitspraak enkel ten goede komt. De vordering is ongegrond.

5. Tegeneis:

Zoals reeds vermeld, komt het de Rechtbank voor dat eiser via argumenten ten gronde de vernietiging van de uitspraak wenst te bekomen.

Ook tijdens de procedure van arbitrage blijkt de houding van de bouwheer niet bepaald constructief te zijn geweest.

Nadat een uitspraak tussenkwam, werd een verbetering gevraagd, waarbij opnieuw argumenten ten gronde worden aangevoerd.

De Rechtbank is van oordeel dat eiser op roekeloze wijze is opgetreden. De schade wordt geraamd op 1.500 Euro.

Voor zover als nodig, stelt de Rechtbank vast dat er geen reden is om huidig vonnis uitvoerbaar bij voorraad te verklaren.

OM DEZE REDENEN,

(...)

DE RECHTBANK, vonnissende op tegenspraak, alle andere en verderstreckende conclusies verwerpende.

Verklaart de vordering op hoofdeis ontvankelijk doch ongegrond.

Verklaart de tegeneis ontvankelijk en gegrond (...)

D.d. 25 februari 2003 - Turnhout

Zet. : G. Gilles (alleenzetelend)

Pl. : Mrs. C. Poplemont loco I Jodocy en J. Voet.

